32 793 Preventief gezondheidsbeleid

31 765 Kwaliteit van zorg

Nr. 922 Brief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 november 2026

De bevolkingsonderzoeken naar kanker zijn van grote waarde voor de volksgezondheid. Door kanker en voorstadia daarvan vroegtijdig op te sporen, kunnen behandelingen eerder plaatsvinden, zijn deze vaak minder ingrijpend en kan sterfte als gevolg van kanker worden voorkomen. Vandaag publiceert het RIVM de monitors over het jaar 2025.[1,2,3] Deze laten zien dat er in 2025 ruim 2,7 miljoen mensen mee hebben gedaan aan de drie bevolkingsonderzoeken en dat er ongeveer 27.000 tumoren of voorstadia daarvan zijn opgespoord. Met voorliggende brief wordt de Kamer geïnformeerd over de belangrijkste bevindingen uit de monitors.

De afgelopen maanden zijn er meerdere ontwikkelingen geweest bij de bevolkingsonderzoeken naar kanker. Zo is de Kamer op 18 september 2026 geïnformeerd over de voorzetting van de samenwerking met het laboratorium van Clinical Diagnostics voor het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker[4] en op 26 mei 2026[5] over het meten en terugkoppelen van borstdensiteit bij het bevolkingsonderzoek borstkanker. Ook heeft de Kamer op 30 juni 2026 een algemene update gekregen over de stand van zaken bevolkingsonderzoeken naar kanker.[6] Deze brief richt zich op de monitorcijfers en gaat in op hoe deze zich verhouden tot het vertrouwen in het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker en het uitnodigingsinterval bij het bevolkingsonderzoek borstkanker.

Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker is een bevolkingsonderzoek waarbij vrouwen van 30 tot 65 jaar periodiek een uitnodiging ontvangen om baarmoederhalskanker of voorstadia ervan vroeg te ontdekken.[7] Zij kunnen kiezen voor het gebruik van een zelfafnameset of een uitstrijkje bij de huisarts.

Monitorcijfers bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

De belangrijkste uitkomsten van de monitor over het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker in 2025 zijn:

- De deelnamegraad voor 2025 bedraagt 51,6% op het peilmoment 15 maanden na het versturen van de eerste uitnodiging. Dit is een lichte daling

---

[1] https://www.rivm.nl/documenten/landelijke-monitor-bevolkingsonderzoek-baarmoederhalskanker

[2] https://www.rivm.nl/documenten/landelijke-monitor-bevolkingsonderzoek-borstkanker

[3] https://www.rivm.nl/documenten/landelijke-monitor-bevolkingsonderzoek-darmkanker

[4] Kamerstuk 32 793, nr. 918.

[5] Kamerstuk 31 765, nr. 979.

[6] Kamerstuk 32 793, nr. 913.

[7] In deze Kamerbrief worden de woorden vrouw en vrouwen gebruikt. Hiermee wordt verwezen naar de mensen in de doelgroep voor de bevolkingsonderzoeken naar baarmoederhals- en borstkanker. Deze woordkeuze dekt niet de ervaren identiteit van iedereen in de doelgroep van de bevolkingsonderzoeken. Vanwege de leesbaarheid van de brief is voor deze formulering gekozen.

ten opzichte van de deelname in 2024. Toen lag de deelnamegraad op het peilmoment van 15 maanden op 54,4%. In 2023 lag de deelname na 15 maanden op 49,7%. Het is bekend dat vrouwen soms langere tijd wachten met deelname aan het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Daarom wordt de deelname over langere periode bijgehouden. Deelname voor vrouwen die in 2023 zijn uitgenodigd is opgelopen van 49,7% tot 57,2%, en in 2024 van 54,4% tot 59,2%. Vrouwen die in 2025 zijn uitgenodigd, hebben nog tot 2029 om deel te nemen.

- De beschermingsgraad is het percentage mensen dat beschermd is tegen baarmoederhalskanker. De beschermingsgraad bedroeg in 2025 76,6%. Deze is daarmee gestegen ten opzichte van 2024 (72,2%) en 2023 (71%). De beschermingsgraad is een brede indicator, en gaat niet alleen over deelname aan het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker, maar ook over vrouwen die buiten het bevolkingsonderzoek een uitstrijkje hebben laten doen in de zorg, of bij wie de baarmoeder is verwijderd.
- In 2025 maakte 65% van de deelnemers gebruik van de zelfafnameset en 35% van het uitstrijkje bij de huisarts. Dit is vergelijkbaar met het gebruik van de zelfafnameset ten opzichte van 2024 waarin 64% gebruik maakte van de zelfafnameset.
- Van alle deelnemers was 12,7% hrHPV positief. In 2024 was dit 12,4%.
- Bij 2.565 vrouwen werd na een directe verwijzing baarmoederhalskanker of een voorstadium hiervan gevonden. Hiermee komt het detectiecijfer op 0,8%. Dat betekent dat bij 0,8% van alle deelnemers aan het bevolkingsonderzoek daadwerkelijk baarmoederhalskanker of een voorstadium is gevonden. In 2025 was het detectiecijfer 0,9%.

Vertrouwen in het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

In de zomer van 2025 heeft een datahack plaatsgevonden bij een laboratorium dat werkzaamheden uitvoert voor het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Daarbij zijn gegevens van honderdduizenden deelnemers gestolen. Een zeer ingrijpende gebeurtenis. Naar aanleiding van de datahack zijn tijdens het Tweeminutendebat Digitale Ontwikkelingen in de zorg van 24 juni 2026 twee moties ingediend. Deze moties van de leden Bushoff en Vliegenthart[8] en de leden Wendel en Coenradie[9] zagen op het vertrouwen in het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. De Kamer is toegezegd dat dit najaar de monitorcijfers worden gedeeld, zoals gebruikelijk, en dat er daarbij specifiek wordt ingegaan op het vertrouwen in het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker.[10] De monitor laat een lichte daling zien in deelname in 2025. Het kabinet betreurt dat. Gelukkig is de daling van de deelname ten opzichte van 2024 zeer beperkt. En ten opzichte van 2023 (49,7%) is er nog altijd sprake van een stijging van de deelnamegraad. Het is goed voorstelbaar dat het datahack het vertrouwen negatief heeft beïnvloed, alhoewel er niet met zekerheid een direct verband te leggen is. Het kan ook zijn dat vrouwen de uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek als gevolg van de hack wat langer hebben laten liggen. Mogelijk beslissen deze vrouwen om op een later moment alsnog deel te nemen. De jaarlijkse monitor kijkt ook altijd naar de deelname over een langere periode, oplopend over vijf jaar. De komende jaren zal duidelijk worden of de daling van vorig jaar wordt ingelopen.

---

[8] Kamerstuk 27 529, nr. 367.
[9] Kamerstuk 27 529, nr. 368.
[10] Kamerstuk 32 793, nr. 913.

Om een beeld te krijgen van het vertrouwen in het bevolkingsonderzoek en de deelname-intentie, laat Bevolkingsonderzoek Nederland (BVO NL) dit najaar opnieuw een sentimentmeting uitvoeren. Dit is ook gedaan in het najaar 2025. Hiermee wordt tevens uitvoering gegeven aan de genoemde moties. De sentimentmeting start in oktober en de uitkomsten hiervan verwachten we begin 2027. De Kamer zal te zijner tijd worden geïnformeerd over de uitkomsten van de sentimentmeting.

In de tussentijd blijft de inzet van het kabinet om samen met de uitvoeringsorganisaties een kwalitatief goed en toegankelijk bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker aan te bieden.

Bevolkingsonderzoek borstkanker
Het bevolkingsonderzoek borstkanker is een bevolkingsonderzoek waarbij vrouwen van 50 tot 75 jaar worden uitgenodigd om een mammogram te laten maken. Bij een afwijking op de borstfoto's worden deelnemers doorverwezen voor nader onderzoek en eventuele behandeling in een ziekenhuis.

Monitorcijfers bevolkingsonderzoek borstkanker 2025
De belangrijkste uitkomsten van de monitor over het bevolkingsonderzoek borstkanker in 2025 zijn:

- In 2025 namen 818.722 vrouwen deel aan het bevolkingsonderzoek borstkanker. Dat is een voorlopige deelnamegraad van 65,2%. Dit is een vergelijkbare deelname met vorig jaar, toen de deelnamegraad 65,3% bedroeg. De deelnamegraad was het hoogst voor 65-69 jarigen (66,9%) en het laagst voor de leeftijdsgroep >70 jaar (62,0%).
- Van alle deelnemers werd 2,3% doorverwezen naar het ziekenhuis vanwege een ongunstige uitslag.
- Bij 5.994 deelnemers werd borstkanker gedetecteerd. Het detectiecijfer was hiermee 0,73%. In 2025 was het detectiecijfer 0,72%.

Uitnodigingsinterval
De Kamer is de afgelopen jaren periodiek geïnformeerd over het uitnodigingsinterval bij het bevolkingsonderzoek borstkanker. De laatste keer was in de stand van zakenbrief van 30 juni 2026[6], waarin uitgebreid op dit onderwerp is ingegaan. Het uitnodigingsinterval is al enkele jaren, onder andere vanwege capaciteitstekorten, langer dan het beoogde interval van twee jaar. In de monitor over 2025 is te lezen dat in 2025 31,2% binnen 24 +/- 2 maanden na de vorige uitnodiging opnieuw uitgenodigd is. En 98% ontving binnen 36 maanden opnieuw een uitnodiging. Zoals ook in de kamerbrief van 30 juni 2026 toegelicht, hebben het RIVM en BVO NL de afgelopen periode al verschillende maatregelen ingezet om het interval niet verder op te laten lopen. Ook is in de Kamerbrief van 30 juni 2026 aangegeven dat het ministerie van VWS samen met het RIVM en BVO NL aan de slag gaat met de vraag hoe met de beschikbare capaciteit zoveel mogelijk gezondheidswinst gerealiseerd kan worden. Het kabinet zal de Kamer hier goed in meenemen zodra hierover een concrete aanpak beschikbaar is. Overigens wil dit niet zeggen dat BVO NL de inzet om meer capaciteit te werven en op te leiden zal staken, die loopt onverminderd door.

Bevolkingsonderzoek darmkanker 2025
Het bevolkingsonderzoek darmkanker is een bevolkingsonderzoek waarbij mensen van 55 tot 75 jaar periodiek een uitnodiging ontvangen. Met een ontlastingstest die thuisgestuurd wordt, wordt gekeken of er bloed in de

ontlasting zit. Bij een ongunstige testuitslag wordt de deelnemer uitgenodigd voor een intakegesprek voor een kijkonderzoek van de darm (coloscopie).

Monitorcijfers bevolkingsonderzoek darmkanker 2025
De belangrijkste uitkomsten van de monitor over het bevolkingsonderzoek darmkanker in 2025 zijn:

- De deelnamegraad in 2025 bedroeg 66,0%. De deelname is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2024. Toen was de deelname bij een gelijke peilperiode 67,1%.
- In 2025 ontvingen 72.860 personen een ongunstige uitslag van de ontlastingtest, waarnaar ze naar het ziekenhuis werden verwezen voor een coloscopie. Het verwijscijfer was hiermee 4,8%. Van de doorverwezen deelnemers onderging 84,3% ook daadwerkelijk een coloscopie.
- Bij 18.274 personen werd darmkanker of een voorstadium hiervan gevonden. Het detectiecijfer was hiermee 1,2%. Het detectiecijfer in 2025 was 1,21%.

Tot slot
In Nederland kunnen we rekenen op kwalitatief hoogwaardige bevolkingsonderzoeken. Dat is te danken aan de inzet en deskundigheid van alle organisaties en professionals die zich hier elke dag voor inzetten. Tegelijkertijd staan de bevolkingsonderzoeken niet stil. We blijven samen kijken waar verbeteringen mogelijk zijn, zodat we met de beschikbare kennis, middelen en capaciteit zoveel mogelijk gezondheidswinst kunnen blijven behalen. Deze voortdurende ontwikkeling en samenwerking zijn van groot belang om de bevolkingsonderzoeken ook in de toekomst toegankelijk, betrouwbaar en van hoge kwaliteit te houden. In de eerste helft van 2027 zal de Kamer een nieuwe algemene update ontvangen over de stand van zaken bevolkingsonderzoeken naar kanker.

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
S.T.M. Hermans